

Na osnovu člana 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i čl. 6., 7. i 9. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini, broj 41/23 od 19. oktobra 2023. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 20. decembra 2023. godine, donijeta je

ODLUKA

1. Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini se određuje potrebni godišnji prihod za 2024. godinu u iznosu od 12.338.147 KM.
2. Utvrđuje se tarifa za rad nezavisnog operatora sistema u iznosu od:
 - 0,0085 feninga/kWh, koju plaćaju proizvođači za električnu energiju injektiranu u prijenosni sistem, i
 - 0,1092 feninga/kWh, koju plaćaju kupci za električnu energiju preuzetu iz prijenosnog sistema.
3. Potrebni godišnji prihod za 2024. godinu se odobrava u strukturi i iznosima navedenim u trećoj koloni sljedeće tabele:

Opis	2024. zahtjev	2024. odobreno	Indeks (3/2)	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
Troškovi materijala	82.000	75.500	0,921	
Troškovi energenata i komunalni troškovi	149.000	145.000	0,973	
Troškovi usluga	3.522.350	2.700.000	0,767	
Bruto plate i naknade zaposlenim	6.400.000	5.496.787	0,859	
Amortizacija	2.004.650	2.004.650	1,000	
Finansijski troškovi	472.000	449.000	0,951	
Putni troškovi	170.000	170.000	1,000	
Ostali porezi i takse	42.000	36.000	0,857	
Ostali rashodi	1.475.000	1.395.000	0,946	
A. Ukupno troškovi i rashodi	14.317.000	12.471.937	0,871	
1. Višak prihoda	2.439.426			
2. Višak rashoda				
3. Ostali prihodi		133.790		
B. Prihodi od električne energije (A+1–2–3)	16.756.426	12.338.147	0,736	
C. Energija (kWh)	proizvodnja	14.549.330.387	14.549.330.387	1,000
	potrošnja	10.167.041.108	10.167.041.108	1,000
D. Tarifa (fening/kWh)	proizvođači	0,0115	0,0085	0,736
	kupci	0,1483	0,1092	0,736

4. Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini i Elektroprijenos Bosne i Hercegovine dužni su da po isteku svakog kalendarskog mjeseca, u saradnji sa vlasnicima licence za distribuciju električne energije, kupcima koji su direktno priključeni na prijenosni sistem i vlasnicima licence za proizvodnju električne energije koji posjeduju proizvodne objekte priključene na prijenosni sistem, uključujući objekte u probnom radu, sačine izvještaj o energetskim veličinama u svim tačkama injektiranja u, kao i preuzimanja iz prijenosnog sistema.

5. Na osnovu izvještaja iz tačke 4. ove Odluke, za kupca priključenog na prijenosni sistem, usluge nezavisnog operatora sistema fakturišu se njegovom snabdjevaču, a za kupca priključenog na distributivni sistem operatoru distributivnog sistema (ODS), odnosno pravnom licu u okviru kojeg ODS djeluje. Usluge nezavisnog operatora sistema proizvođaču koji injektira i/ili preuzima električnu energiju iz prijenosnog sistema fakturišu se licenciranom proizvođaču, odnosno pravnom licu u okviru kojeg proizvođač djeluje.
6. Tarifa za rad nezavisnog operatora sistema ne naplaćuje se za energiju preuzetu u pumpnom načinu rada.
7. Tarifa određena ovom Odlukom se koristi prilikom određivanja tarifa/cijena za krajnje kupce, prema strukturi tarifnih elemenata u okviru pojedinih kategorija potrošnje.
8. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 1. januara 2024. godine.

Dispozitiv Odluke objavljuje se u “Službenom glasniku BiH”, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NOS BiH) je jedan od reguliranih subjekata u elektroenergetskom sektoru i ima zadatak da upravlja radom prijenosnog sistema u Bosni i Hercegovini. Nadležnosti i funkcije NOS-a BiH su definirane Zakonom o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i Zakonom o osnivanju Nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 35/04).

NOS BiH je vlasnik licence za obavljanje djelatnosti nezavisnog operatora sistema, u skladu sa odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK), broj 05-28-12-17-19/19 od 27. juna 2019. godine (“Službeni glasnik BiH”, broj 45/19).

Tarifa za rad nezavisnog operatora sistema se, shodno članu 22. Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge – Drugi prečišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH”, broj 68/21 – u daljnjem tekstu: Tarifna metodologija), utvrđuje na osnovu troškova za obavljanje regulirane djelatnosti i fizičkog obima usluga u okviru te djelatnosti. Troškovi za obavljanje regulirane djelatnosti i fizički obim usluga koji pruža regulirani subjekt utvrđuju se na osnovu podataka sadržanih u zahtjevu za odobrenje tarife. Kod utvrđivanja tarifa DERK može koristiti i dodatne podatke za koje smatra da su potrebni.

Razmatranje zahtjeva za tarife kroz postupak odobravanja tarifa u najvećoj mogućoj mjeri mora ispoštovati osnovna načela koja propisuju da će tarife biti pravedne i razumne, ravnopravne, utemeljene na objektivnim kriterijima, zasnovane na opravdanim troškovima i određene na transparentan način. Podnosilac zahtjeva za odobrenje tarife dužan je dokazati da predložena tarifa ispunjava zahtjeve iz zakona BiH i pravila i propisa DERK-a.

Postupak određivanja tarife za rad nezavisnog operatora sistema i tarifa za sistemsku i pomoćne usluge pokrenut je po zahtjevu NOS-a BiH, broj 41/23 od 18. oktobra 2023. godine (zaprmljen 31. oktobra 2023. godine pod brojem 04-28-5-336-1/23).

Zahtjev NOS-a BiH navodi sljedeće troškove i rashode za 2024. godinu: troškovi materijala u iznosu 82.000 KM, troškovi energenata i komunalni troškovi 149.000 KM, troškovi usluga 3.552.350 KM, bruto plaće i naknade zaposlenim 6.400.000 KM, amortizacija 2.004.650 KM,

finansijski troškovi 472.000 KM, putni troškovi 175.000 KM, ostali porezi i takse 42.000 KM, te ostali rashodi 1.475.000 KM, što ukupno na ime troškova i rashoda iznosi 14.317.000 KM.

Pored toga, NOS BiH je u svom zahtjevu zatražio da mu se odobri višak prihoda nad rashodima u iznosu od 2.439.426 KM kojim bi se obezbijedila sredstva za investicije.

NOS BiH navodi da će na finansijsko poslovanje u 2024. godini značajno utjecati više faktora, a posebno se ističe otplata kredita, troškovi usluga koji proizilaze iz učešća u aktivnostima i projektima Evropske mreže operatora prijenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E), upravljanje kompletnom prijenosnom mrežom 110 kV i više, te investiciona ulaganja za koja nisu osigurana sredstva iz amortizacije.

Zahtjev sadrži i planirani fizički obim usluga na prijenosnoj mreži za 2024. godinu, koji se naslanja na podatke iz Bilansa električne energije na mreži prijenosa BiH za 2024. godinu, prema kome planirana isporuka električne energije iz prijenosnog sistema u 2024. godini iznosi 10.167.041.108 kWh, dok planirana proizvodnja elektrana priključenih na prijenosni sistem iznosi 14.549.330.387 kWh.

Nakon pregleda dokumentacije, potpunost zahtjeva NOS-a BiH je potvrđena Zaključkom DERK-a o pokretanju postupka određivanja tarife za rad nezavisnog operatora sistema i tarifa za sistemsku i pomoćne usluge, broj 04-28-5-336-2/23 od 8. novembra 2023. godine, o čemu je NOS BiH obaviješten dopisom broj 04-28-5-336-3/23 od 8. novembra 2023. godine, pa se u nastavku tarifnog postupka moglo pristupiti ocjeni svih podnijetih dokaza, uz pridržaj prava DERK-a da traži dodatne podatke i informacije kada je to smatrao potrebnim.

Zahtjev NOS-a BiH je rješavan uz provođenje formalne javne rasprave, u skladu sa Pravilnikom o javnim raspravama ("Službeni glasnik BiH", broj 38/05), prema čijoj je odredbi člana 45. DERK kratkom obaviješću u dnevni novinama i na svojoj internet stranici upoznao javnost sa sažetkom podnijetog zahtjeva i mogućnošću zainteresiranih lica da se neposredno upoznaju sa zahtjevom i upute pisane komentare u vezi sa predmetom tarifnog postupka, pri čemu je cjelokupna dokumentacija tarifnog zahtjeva objavljena na internet stranici DERK-a. Obaviješću za javnost su pozvana i lica zainteresirana da u postupku formalne javne rasprave učestvuju kao umješaći i da prethodno pisanim putem dokažu svoj interes, te je najavljeno održavanje formalne javne rasprave o zahtjevu.

Nakon dostavljanja zahtjeva za sticanje statusa umješaća, kako bi saslušao svjedočenja o njihovim pozicijama i interesima, DERK je Zaključkom broj 04-28-5-336-10/23 od 15. novembra 2023. godine status umješaća u tarifnom postupku dodijelio sljedećim subjektima: MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a.d. Trebinje, JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo i JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d. Mostar

Niti jedan od navedenih umješaća nije koristio pravo da u prostorijama DERK-a izvrši neposredan uvid u cjelokupnu dokumentaciju zahtjeva za tarife.

Pripremna rasprava o podnijetom tarifnom zahtjevu NOS-a BiH održana je 20. novembra 2023. godine. Na pripremljenoj raspravi je utvrđena lista pitanja koja će biti predmetom rasprave i definiran tok formalne javne rasprave. Na formalnoj javnoj raspravi, koja je održana 27. novembra 2023. godine, strane u postupku su prezentirale svoje dokaze kako bi se utvrdile sve relevantne činjenice. Obrađeno je svako od pitanja, na način da su pitanja grupirana u tematske cjeline, i to sukcesivno odgovorom podnosioca zahtjeva i komentarima na iste od strane umješaća i voditelja postupka.

Izveštaj voditelja postupka opisuje tok postupka, ponuđene dokaze i utvrđene činjenice, relevantne pravne odredbe i preporuku članovima Komisije (u daljnjem tekstu: Komisija) i

dostavljen je podnosiocu zahtjeva, te umješačima kojima je takav status DERK pravovaljano dodijelio. Analiza troškova i prihoda, koja je izložena u Izvještaju voditelja postupka, potvrđuje, odbija ili prilagođava pojedinačne stavke, veličine ili metode korištene za pripremu prijedloga tarife, u skladu sa diskrecijskim pravima DERK-a u tarifnom postupku.

Komisija konstatira da je Izvještaj voditelja postupka pružio razumnu osnovu da na predočenim podacima, argumentima i pojašnjenjima, te komentarima podnosioca tarifnog zahtjeva i umješača datim na prijedlog ovog Izvještaja, nakon što ih je pažljivo razmotrila i procijenila, Komisija donese svoju konačnu odluku o tarifi za rad nezavisnog operatora sistema. U vezi sa predmetom ove odluke JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo kao umješač je dostavila komentare na Izvještaj voditelja postupka koji se u suštini svode na ocjenu potpune objektivnosti i podržavanja rješenja koja su predložena u Izvještaju. NOS BiH se u svojim komentarima fokusira na pet troškovnih pozicije, insistirajući na odobravanju troškova prema iznosima iz zahtjeva za tarife, te očekuje da će Komisija krajnje ozbiljno i odgovorno razmotriti njihove primjedbe i prihvatiti činjenice date, kako u planskim dokumentima, tako i u dodatnim odgovorima u toku javne rasprave i komentarima na Izvještaj.

Pri donošenju Odluke kojom se određuje tarifa za rad nezavisnog operatora sistema, Komisija usmjerava svoja razmatranja na sve elemente u troškovnoj strukturi koje je isticao podnosilac zahtjeva, analizu troškova i prihoda izloženu u Izvještaju voditelja postupka, kao i komentare podnosioca zahtjeva i umješača podnesene tokom cijelog postupka, te cjelovitom opservacijom odlučuje o podnijetom zahtjevu. Tragom takve obaveze, Komisija izlaže svoja sljedeća stanovišta:

Kod određivanja troškova materijala, Komisija prihvata prijedlog voditelja postupka i smatra opravdanim troškove materijala u 2024. godini odobriti u visini od 75.500 KM uvažavajući porast cijena iz ove kategorije.

NOS BiH je u svom zahtjevu u pogledu troškova energenata i komunalnih troškova isticao da će u 2024. godini biti prisutan rast cijena energenata, a prvenstveno električne energije. Uvažavajući argumentaciju voditelja postupka prilikom obrade stavki planiranih troškova i izrečene stavove umješača u pogledu snabdijevanja električnom energijom NOS-a BiH, Komisija odobrava troškove energenata i komunalne troškove za 2024. godinu u iznosu od 145.000 KM.

Trošak usluga je po svom iznosu drugi po veličini u strukturi ukupnih troškova NOS-a BiH. Komisija posebnu pažnju usmjerava na pojedine troškove iz ove kategorije koji su po svom iznosu i značaju dominantni. U zahtjevu za tarife, po svojoj visini u okviru troška usluga, posebno se ističu usluge održavanja fizičke i softverske opreme i usluge održavanja SCADA/EMS sistema i telefonske centrale u ukupnom iznosu od preko 1,8 miliona KM.

Uz potrebu da se optimiziraju nabavke usluga od strane podnosioca zahtjeva za tarifu, ne prejudicirajući iznose po pojedinim troškovnim stavkama, Komisija smatra da se usluge održavanja mogu realizirati u okviru ukupno odobrenog iznosa troškova usluga.

Priznaju se i odobravaju troškovi godišnjeg finansiranja rada Ureda za koordinirane aukcije u jugoistočnoj Evropi (SEE CAO) u iznosu 133.000 KM, kao i Centra za koordinaciju sigurnosti (SCC) u iznosu 690.000 KM kao i trošak za pristupanju IGCC platformi u iznosu od 158.000 KM. Priznaje se i opravdava trošak regulatorne naknade za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 98.000 KM.

Smatrajući da NOS BiH može utjecati i na iznose ostalih pojedinih troškovnih pozicija (troškovi održavanja opreme, usluge reklame, ostale usluge i stručno usavršavanje) bez ugrožavanja funkcionalnosti svoga rada, te prateći dosadašnju realizaciju, Komisija odobrava troškove usluga u ukupnom iznosu od 2.700.000 KM.

Trošak radne snage je po apsolutnom iznosu najveći trošak u poslovanju NOS-a BiH. Komisija prihvata iznesenu argumentaciju NOS-a BiH u vezi zahtjeva za povećanje visine ličnih primanja kako bi ista parirala aktuelnoj inflaciji. Istovremeno se prihvataju argumenti podnosioca zahtjeva za tarife da postoji realna potreba za prijem novih uposlenika u dispečerskom centru uslijed povećanja obima aktivnosti zbog preuzimanja upravljanja kompletnom prijenosnom mrežom. U tom smislu Komisija, povećava iznos na poziciji troškova radne snage (bruto plate i naknade zaposlenim), te odobrava ukupno 5.496.787 KM za ovaj trošak u 2024. godini. Smatra se da je nivo odobrenih sredstava, uz racionalan pristup prilikom zapošljavanja novog kadra, dostatan za efikasno poslovanje NOS-a BiH u 2024. godini.

NOS BiH je zatražio odobrenje troška amortizacije za 2024. godinu u iznosu od 2.004.650 KM. Komisija, kao i u prethodnim tarifnim postupcima, sugerira NOS-u BiH da svoje računovodstvene politike, u dijelu procjene životnog vijeka osnovnih sredstava, uređuje na način koji korespondira sa pristupom DERK-a prilikom opravdavanja troškova. Također, uvažavajući investicijski ciklus za 2024. godinu, te s tim povezanu nabavku i aktiviranje novih stalnih sredstava, odobrava se trošak amortizacije u iznosu 2.004.650 KM.

Uz tarifni zahtjev, NOS BiH je dostavio i otplatne planove kredita koji bi trebali biti operativni u 2024. godini. Prema tim podacima ukupni iznos za otplatu glavnice postojećih kredita je 1.946.196 KM, Razlika između iznosa odobrene amortizacije i iznosa za otplatu glavnice postojećih kredita od 58.454 KM se može koristiti za otplatu glavnice kredita kojim će NOS BiH nabaviti nova sredstva u 2024. godini prema svojim investicijskim prioritetima.

U vezi s prethodnim, Komisija i dalje očekuje da se podnosilac zahtjeva u potpunosti pridržava odredbi Zakona o osnivanju Nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini, u smislu da svakom kreditnom zaduženju NOS-a BiH, uzimanju zajma ili prihvatanju nepovratnih donacija, prethodi usvajanje plana investicija, investiciona odluka upravljačkih struktura NOS-a BiH, uz blagovremeno informiranje DERK-a i, prema potrebi, odobrenje DERK-a u skladu sa zakonom definiranim ovlaštenjima.

Finansijski troškovi se najvećim dijelom odnose se na kamate po kreditima, te manjim dijelom na premije osiguranja. Prema otplatnim planovima postojećih kredita, ukupno za 2024. godinu troškovi kamata će iznositi 409.000 KM, Zahtijevani troškovi osiguranja iznose 45.000 KM, te troškovi lizinga 18.000 KM. Uvažavajući prethodno, te činjenicu da je iznos kamata po kreditima unaprijed poznat pa je moguće realno ocjeniti ovaj trošak, priznaju se finansijski troškovi u visini od 449.000 KM.

Putni troškovi su grupa troškova koja ima prilično ujednačeno ostvarenje tokom prethodnih godina. Komisija prilikom određivanja ovog troška uvažava prijedlog voditelja postupka kao i iznesenu argumentaciju te odobrava ovaj trošak u iznosu od 170.000 KM.

Ostali porezi i takse su grupa troškova koja prvenstveno obuhvata takse i poreze koji ne zavise od rezultata poslovanja. Tokom formalne javne rasprave po ovoj grupi troškova nije bilo diskusije niti primjedbi od strane umješaka. Komisija smatra razumnim za 2024. godinu odobriti iznos za ovu troškovnu poziciju u iznosu od 36.000 KM.

U pogledu određivanja visine ostalih rashoda, Komisija respektira činjenicu visokog iznosa članarine u ENTSO-E-u i isti odobrava na traženom nivou od 1.233.000 KM. Uvažavajući činjenicu da u okviru ovih troškova NOS BiH ipak može uticati na određene troškove, Komisija odobrava ostale rashode u iznosu od 1.395.000 KM.

Imajući u vidu prethodna razmatranja i odobravanje pojedinačnih troškova, ukupni opravdani troškovi NOS-a BiH za 2024. godinu iznose 12.471.937 KM. Prihod NOS-a BiH treba da pokrije sve navedene opravdane troškove reguliranog subjekta, tj. treba biti jednak iznosu tih troškova. Također, NOS BiH će u 2024. godini imati prihode koje predstavljaju sredstva iz

donacija (međunarodni projekti) u iznosu od 133.790 KM, a odnose se na grant EBRD-a za konsultantske usluge vezane za implementaciju projekta rekonstrukcije poslovne zgrade i nabavku novog sistema SCADA/EMS i TK, te na donaciju Europske komisije preko projekta CROSSBOW za nabavku sistema WAMS. Komisija podržava prijedlog voditelja postupka da se za ovaj iznos (133.790 KM) umanju ukupan potrebni prihod, imajući u vidu da, prema računovodstvenim pravilima, NOS BiH evidentira isti iznos na strani rashoda te je efekat neutralan sa aspekta bilansa uspjeha.

Postavljajući u relaciju ukupne opravdane troškove i ostale prihode NOS-a BiH, dolazi se do potrebnog prihoda za 2024. godinu koji se treba ostvariti iz tarife za rad nezavisnog operatora sistema u iznosu od 12.338.147 KM. Na osnovu izvedenih analiza zahtijevanih troškova, rashoda i ostalih prihoda podnosioca zahtjeva, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, kao potrebni godišnji prihod Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu, utvrđuje i odobrava ukupni iznos od 12.338.147 KM.

Odnosom potrebnog prihoda koji je potrebno ostvariti iz tarife i iznosa električne energije koju proizvođači injektiraju u prijenosni sistem i koju kupci preuzimaju iz prijenosnog sistema, uzimajući u obzir odnos L i G komponente 90%:10%, određena je tarifa za rad nezavisnog operatora sistema. Kao i u prethodnom tarifnom postupku, dio potrebnog prihoda NOS-a BiH koji se odnosi na tarifu koju plaćaju proizvođači za električnu energiju injektiranu u prijenosni sistem se, u skladu sa Metodologijom, određuje na nivou od 10% potrebnog prihoda koji se ostvaruje iz tarife. Na osnovu svega prethodno navedenog, utvrđuje se tarifa za rad nezavisnog operatora sistema kao u dispozitivu Odluke.

Kao i do sada, DERK će konstantno pratiti primjenu utvrđene tarife i realizaciju Bilansa električne energije na mreži prijenosa BiH, te po potrebi pristupiti podešavanju tarife. Pojedinačne komponente potrebnog prihoda, NOS BiH je u obavezi finansirati u okvirima ovom Odlukom odobrenih vrijednosti.

Tarifa određena u naprijed navedenim iznosima, po uvjerenju Komisije, osigurava potrebni prihod za efikasan, siguran i pouzdan rad NOS-a BiH, odnosno omogućava pokriće svih razumno nastalih troškova i rashoda u poslovanju. U okvirima razumnog diskrecionog prava Komisije da potvrdi reprezentativnost i opravdanost svih podnijetih podataka i tvrdnji, da procijeni stepen vjerovatnoće ostvarenja svih procijenjenih troškova i rashoda, na osnovu sveobuhvatnog razmatranja svih dokaza istaknutih u zahtjevu, Izvještaju voditelja postupka, komentarima podnosioca zahtjeva i zainteresiranih strana (umješača), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu.

Shodno članu 14. Pravilnika o tarifnom postupku, podnosilac zahtjeva kao regulirani subjekt ima obavezu osigurati pristup javnosti zvanično odobrenoj tarifi, tako da odlukom odobrena tarifa bude na raspolaganju javnosti u njegovom glavnom uredu tokom radnih dana i objavljena na njegovoj zvaničnoj internet prezentaciji.

U skladu sa članom 9.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini, protiv ove Odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana prijema.

Broj: 04-28-5-336-28/23
20. decembra 2023. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Nikola Pejić